

MALI MOZAIK IMEN

Breda Smolnikar

TINE

Nekega večera so me zaročili s Tinetom. Po večerji smo odšli v sosednji hotel. Malo preveč smo pili, pa smo si precej upali.

»Na zdravje neveste!« je vpil Jernej in visoko dvignil kozarec.

»Na zdravje!« sem ponovila za njim in se smejala, da so mi solze tekle po licih.

»Na zdravje obeh, ženina in neveste!« je kričala družba.

»Na zdravje, na zdravje!« sem ponavljala za vsako zdravico in pila.

»Nekaj vama bom povedal iz lastne izkušnje!« je vpil Lojze, ki je bil poročen.

»Daj, povej!« sem vzkliknila in plosknila z rokami. Tine je ves čas molčal. — »Ne drži se kot limona!« sem mu rekla in ga sunila s komolcem. »Ženin si, pa se držiš, kot bi bil na pogrebu. — Daj, pij!« sem mu rekla in trknila ob njegov kozarec. — »Lojze, povej nama torej nekaj iz svojih bogatih izkušenj, da se bova znala ravnati. Pa glej, da boš govoril meni v dobro!« sem ukazala Lojzetu.

Ko smo odhajali, me je malo zanašalo.

»Pustili vaju bomo zadaj,« je rekel Lojze. In vsa družba je odhitela pred nama v noč.

»Kar pojdite!« sem vpila za njimi, »pa pazite, da se ne boste ozirali!«

»Mi bomo že pazili. Samo za vaju me malo skrbi, kdaj bosta prišla v hotel. Ob enajstih bomo vrata zaprli. Pol ure časa imata,« je smeje vpil Jernej že daleč pred nama.

»Kako bedasto!« je rekel Tine, ko so se oddaljili.

Zasmejala sem se.

»Zakaj se smeješ?«

»Smešno je bilo,« sem rekla. Zaneslo me je k robu poledenele ceste.

»Zame pa ni bilo smešno.«

Ustavila sem se.

»Jaz sem vse resno mislil,« je rekel in me vprašujoče pogledal.

Nič nisem mogla razumeti. Nisem dojela, kaj mi hoče povedati. Slutila sem, kaj mi bo povedal, toda nisem imela moči, da bi ga ustavila. Pravzaprav sem si želela, da bi mi povedal, kar je imel v mislih.

Obraz mi je vzel v svoje dlani. Kako dolge prste ima in kako nežno je to naredil, sem pomislila. In kako toplo je. To je zaradi vina.

Nekaj mi je rekel.

»Ali me slišiš?« sem nekje od daleč zaslišala Tinetov glas.

Seveda ga slišim. Zakaj me sprašuje?

»Hotel sem, da bi ti to drugače povedal. Ne tako bedasto, kot je bil bedast nocojšnji večer. — Pa saj me sploh ne poslušaj.«

»Pojdiva,« sem rekla in stopila po cesti.

»Počakaj! Povedati ti moram...«

»Kaj?« sem vprašala.

»Vem, da nisi ravnodušna do mene,« je rekel. »Velikokrat sem te opazoval. Čutil sem tvoje poglede, ko si mislila, da te ne vidim. Rad te imam. Že dolgo. Nisem mislil, da se bo vse skupaj začelo tako bedasto. Pa kaj hočem, začelo se je tako. — Me slišiš?«

Nič nisem rekla, samo gledala sem ga. Obrnjena sem bila z obrazom proti jezeru. Zebsti me je začelo.

»Zebe me. Pojdiva,« sem tiho rekla. V glavi se mi je vrtelo.

»Mi ne verjameš, kar sem ti povedal? Misliš, da sem pijan?«

Jaz sem pijana, ne on. — Verjamem, vse verjamem, kar mi pripoveduje. — Molče sem ga gledala.

Prijel me je za rame in me stresel.

»Saj skoraj nič nisem pil. Misliš, da sem pijan?«

Odkimala sem.

»Mi verjameš, kar sem ti povedal?«

Pokimala sem.

»In zakaj potem molčiš?«

Gledala sem mu preko rame. Zakaj pravzaprav stojim tu? Kaj mi ta človek pomeni? — Pravi, da me ima rad. Tudi drugi so mi rekli, da me imajo radi. Pa jim nisem verjela. Nobenemu. — Tinetu verjamem.

»Ali imaš fanta, da mi nočeš odgovoriti? Ti samo reci: Tine, pusti me pri miru, jaz imam fanta, ki ga imam rada. Razumel te bom. Hudo mi bo, ampak...«

»Nimam fanta,« sem odločno odkimala.

»Ali mogoče misliš, da bi bilo prekmalu, če bi mi že nocoj rekla, da me imaš rada? Mar misliš, da bi si mislil, da sem dosegel lahko zmago, ko bi mi že nocoj pritrdila? — Če je to vzrok, ti dam čas, da boš razmislila.«

Pogledala sem ga. Počasi sem odkimala.

»Kaj pa potem? Ne morem te razumeti. Zakaj mi ne rečeš, naj te pustim pri miru?«

V glavi se mi je pričelo jasni. Zeblo me je.

»Pojdiva!« sem rekla.

»Kam naj greva?« je vprašal. »Zame je zdajle najvažnejše, da mi poveš to, kar bi rad vedel.«

»Zebe me,« sem rekla.

»Misliš, da je meni toplo?«

»No, zato pa pojdiva!« — Prijela sem ga za roko in ga vlekla po cesti naprej.

»Zakaj mi ne odgovoriš?«

»Ne morem,« sem rekla.

»Zakaj ne moreš?«

Gledala sem ga, ne da bi kaj rekla.

»Kako bedast je bil današnji večer!« je ponovil, ko sva se vzpenjala v hrib. »In ta zaroka! Kako bedasto!« Z rokami se je prijel za glavo.

Zakaj mu čisto enostavno ne rečem, naj me pusti? Pa kaj sploh hočem od njega? — Glava me boli. Nič ne morem misliti. — K a j n a j m u r e č e m ?

»Jutri se bodo vsi norčevali iz naju in naju klicali za zaročenca. — Ti se boš smejala, kot si se nocoj.«

»Seveda se bom smejala. Zakaj se tudi ne bi?« sem vprašala s ciničnim prizvokom v glasu.

»Povej, ali ti bo čisto vseeno, kaj bodo govorili?« je že skoraj vpil.

»Ne kriči!« sem rekla.

»Ali ti bo res čisto vseeno?« je tiše ponovil.

Prišla sva do hotela. Molče sem prišla za kljuko. Vrata so bila zaklenjena.

»Zaprto je,« sem rekla. Stopila sem malo stran od vrat in se ozrla na balkon in na kamnito ploščad, s katere bi se dalo priplezati na balkon. Na koncu balkona je bilo naše okno.

»Splezala bom gor,« sem dejala in z glavo pokazala v smeri proti balkonu.

»Počakaj! Nisva se še pogovorila,« je rekel in me prijel za roko.

»Zebe me,« sem rekla. »In zaspala sem. Prišla ti bom odpret.«

»Saj ne boš mogla priplezati do balkona.«

»Včasih sem dobro plezala. Poskusila bom.«

Skočila sem kvišku in se zagrabila za kamen, ki je štrlel iz zidu. Noge so mi obvisle v zraku. Na slepo sem iskala oporo. Ker je nisem našla, sem se spet spustila na tla in padla naravnost Tinetu v objem. Zasmejala sem se in se mu poskušala izviti.

»Ne spustim te, dokler mi ne poveš,« je rekel.

»No, dobro, kaj naj ti povem?« sem rekla z igrivo norčavim glasom in naredila neumen obraz. — »Potem ti bom povedala, ko ti bom prišla odpret. Zdaj me spusti!«

Izvila sem se mu in spet naskočila kamnito ploščad. Tokrat mi je uspelo, da sem prilezla do vrha. Na robu me je spodneslo, da sem izgubila čevelj.

»Vrzi mi čevelj,« sem mu potihem rekla, da ne bi zbudila tistih, ki so spali v sobah.

»Povej mi, kaj misliš, pa ti ga dam,« je rekel.

Ker sem bila daleč od njega in zadovoljna s svojim plezalnimi uspehom, sem se samo nasmehnila. Plezanje sem nadaljevala z enim čevljem na nogi. Na ploščadi je bil sneg. Do balkona sem prišla po eni nogi. Od tod naprej pot ni bila več težka. Povzpela sem se na balkon in se prevalila na notranjo stran. Potem sem zmagoslavno pogledala Tineta, ki je molče opazoval moje početje.

»Pridem ti odpret!« sem mu rekla in stopila do konca balkona. Pri zadnjem oknu sem se ustavila in potrkala.

MIHELA

Odrpala mi je Mihela. Mislila sem, da bo Ana tista, ki mi bo odrpala. Zmotila sem se v legi sobe. Ana je spala na drugi strani, plezati bi morala z druge strani. Še sreča, da sem potrkala na pravo okno.

»Kje pa si bila tako dolgo?« je zaspano vprašala Mihela, debelo dekle, s katero so vsako noč spale vse tri njene ljubezni: neki profesor, študent medicine in mežnarjev sin, po poklicu zobozdravnik.

»Od kod si se vzela?« jo je zanimalo, ko sem se smeje kobacala v sobo. Zavalila sem se na njeno posteljo in se smejala.

»Tiho bodi!« mi je ukazala. »In pazi na moje ljubezni! Da mi jih ne pohodiš!« — Skočila je k meni in z rokami prekrila tri drobne, bele telohove cvetove, ki so predstavljali tri njene ljubezni.

»Mihela, prosim te, zapoj tisto pesem o cvetju!« sem rekla smeje.

Takoj je bila pripravljena ugoditi moji želji. Vzela je v roke vse tri telohe in začela z glasom, v katerem ni bilo niti najmanj posluha:

»S cvetjem belim se poslavljam,
dragi, jaz od tebe...«

Vsak večer je pela to pesem. Otožno, brez posluha in z debelim, prehlajenim glasom. Kadar je bila žalostna, je rekla, da se poslavlja

s črnim cvetjem in ne z belim. — Ko je razlagala zgodovino svojih treh žalostnih, brezupnih ljubezni, smo se ji do solz nasmejale. Sedele smo na posteljah in se smejale.

Ko je pesem zapela do konca in ko sem se nehala smejati, mi je ukazala, naj grem spat. Vse tri svoje ljubezni si je položila k vzglavju in jih prekrila z majhnim robčkom, da jih ne bi zeblo. Samo cvetove jim je pustila zunaj, da so lahko dihali.

Stopila sem k svoji postelji in slekla plašč. Ane še ni bilo.

»Kje je Ana?« sem vprašala Mihelo, ki je spet legla.

»Ne vem,« je rekla in se obrnila k steni.

Pod posteljo sem poiskala copate in jih obula. Tiho sem odprla vrata. Stopnice so bile nerazsvetljene, zato me je bilo strah. Spodaj pri vratih sem poiskala stikalo in prižgala luč. Iz lesene omarice sem vzela ključ in odklenila vrata.

ANA

»Dolgo te ni bilo,« se je prva oglasila Ana, ki je verjetno šele med tem časom, ko mi je Mihela pela pesem, prišla z družbo domov.

Tine je stal z mojim čevljem ob strani in me gledal. Ostali so se nečemu smejali. Tinetu sem vzela čevljev iz rok in prijela Ano, ki si je odkavala sneg s čevljev, pod pazduho.

»Pijana sem,« mi je Ana šepnila na uho. »Tako sem pijana kot čep.«

»Jaz tudi,« sem rekla in obe sva se zasmjeli.

Zaklenili smo vrata in se, kolikor se je dalo, tiho razšli po sobah.

Nobena od naju z Ano ni bila zaspana. Zato sva sedli na Mihelino posteljo in toliko časa ščegetali Mihelo po podplatih, da nama je morala trikrat zapeti: »S cvetjem belim se poslavljam...«

Ana se je davila od smeha. Tolkla je po postelji in se smejala. Mihela naju je žalostno in začudeno gledala. To naju je pognalo v še hujši smeh.

»Dekleta, prosim, ugasite luč in zaspite!« se je oglasilo iz kota, kjer je spala Reza.

Z Ano sva za hip utihnili, si dali prst v usta in spet bruhnili v smeh, ko sva pogledali druga drugo. Z brisačami sva si mašili usta, pa ni dosti pomagalo. Zvijali sva se od smeha.

Potem je Ano spreletela misel, ki je bila vredna posnemanja, le da sem bila premalo močna, da bi ji pomagala pri delu. Vsem jopicam, oblekam in bluzam je preobrnila rokave in celo hlačam ni prizanesla. Vse copate in čevlje je znosila na sredo sobe in jih postavila v vrsto.

Vse je lepo premešala in preložila, da niti en čevlj ni imel svojega para v bližini. — Potem je vzela stol in sedla nanj tako, da je bila z obrazom obrnjena proti čevljem, ki so stali v vrsti na sredi sofe.

»Dragi moji otročički!« je nagovorila čevlje in copate, »danes se bomo učili črko »i«. — Dobro me poslušajte!«

Stala sem ob kaminu, se držala za trebuh in se smejala.

»Ana, prosim te, nehaj! — Počila bom!«

»Dragi otročički!« je nadaljevala Ana, »takole se je zgodilo: Nekoga dne je sosedov Tinček, ki je očetu pomagal voditi konje, od očeta zahteval bič. Oče mu ga je dal. Tinček je z bičem veselo pognal konja v dir. — I, konjiček, iiiiii' je pognal konja in takrat, otročički, je nastala črka »i«. — Ste razumeli, otročički? — Mihec, si razumel? — In ti, Lenka?

Vstala je, se zavalila na posteljo in se krčevito smejala. Obenem z njo sem se smejala tudi jaz. — Naenkrat pa je njen smeh dobil čuden prizvok. Zdelo se mi je, kot bi jokala. — Stopila sem k njej.

»Ana, ali se smeješ ali se jočeš?«

Obrnila se je k meni. Čisto mokra je bila od solz.

»Ana, kaj ti je?«

Nekaj časa me je gledala.

»Danes je pet let, odkar se mi je obesila mama,« je rekla z glasom, ki se je trgal od joka. »Zato sem se napila kot krava. — Tega ti ne bi povedala, če ne bi bila pijana.« — Zarila se je z glavo v blazino.

Sedla sem na rob postelje in jo pobožala po laseh.

»Pusti me!« je rekla in stresla z glavo. »Pusti me pri miru!«

Vstala sem in se slekla. Potem sem ugasila luč.

Ko sem se zjutraj zbudila, Ane ni bilo v sobi. Vsi čevlji in obleka so bili spet na svojih mestih, čeprav so dekleta še spala. Gotovo jih je Ana pripravila, sem pomislila. — Glava me je bolela in imela sem čuden občutek. Nečesa me je bilo sram, čeprav nisem mogla v sebi določiti, česa pravzaprav.

Takoj ko sem stopila v predavalnico, sem začutila, da Tinetu sinočnja zaroka ni pomenila samo zabavo. Njegove oči so me gledale z nekakšnim strahom, z veselim pričakovanjem in z odtenkom ponižnosti. Smehljaje sem se približala družbi, v kateri je sedel.

»Umaknimo se zaročenki!« je rekel Jernej in mi ponudil stol poleg Tineta. Sedla sem in smeje sprejemala čestitke fantov, ki so sedeli v bližini. Celo Mihela se mi je približala.

»Zakaj mi sinoči nisi povedala, da si se zaročila?« me je nadrla. — »Na vsak način se moram nocoj zaročiti,« je rekla.

»S kom pa se misliš zaročiti?« jo je vprašal Lojze in ocenjujoče pogledal njeno debelo zadnjico.

»Če hočeš, se bom s tabo,« je rekla Mihela. »Prav nič me ne bo motilo, da si poročen«

»Že, že! Toda, kaj bodo rekle tvoje ljubezni?« je skrbelo Lojzeta.

»Nič ne skrbi, jih bom že potolažila,« je z roko zamahnila Mihela.

Medtem sem se ozirala po predavalnici. Ane ni bilo nikjer. Miha, s katerim sem se prejšnji večer sankala, mi je pomežiknil. Morala sem se mu nasmehnuti. — Toda kje je Ana? — Pomignila sem Miheli. Približala se mi je, vsa nasmejana, ker sta se z Lojzetom domenila, da se bosta zvečer zaročila.

»Mihela, kje je Ana?«

»Ne vem,« je rekla smeje in pomežiknila Lojzetu.

Tedaj je vstopil predavatelj. Po predavalnici je govorjenje potihnilo. Mihela je sedla na svoje mesto.

Predavatelj je svoje predavanje kmalu zaključil. Diskusije na njegovo temo je bilo zelo malo, čeprav je bilo prav diskusiji namenjenega največ časa. V predavalnici je postalo dolgočasno.

Naenkrat me je obšlo nekaj čudnega; nekaj, kar me prime zelo redko. Obšlo me je, da bi se prepirala. Kar tako — s komerkoli in zaradi česarkoli. S predavateljem sem se spustila v polemiko, kar je vse zelo presenetilo, saj se ves čas med predavanji niti enkrat nisem oglasila. Sama nisem vedela, zakaj sem s tako zavzetostjo branila in zagovarjala svoje stališče. Čez čas so tudi ostali posegli vmes. To dopoldne, ki se je začelo tako zaspano, se je zelo burno končalo. Po koncu so vsi prihiteli k meni in mi čestitali. Dekleta so me občudovala, ker sem si toliko upala reči, in tudi fante je minilo, da bi me zopet začeli obkladati z zaročenko. Čeprav sem bila ponosna nase, se vendarle nisem mogla iznebiti tistega neprijetnega občutka, ki me je ves dopoldan moril in ki je prihajal od Tinetovih vprašujočih oči.

Šele po kosilu sem spet pomislila na Ano. — Stekla sem v sobo, toda tam je ni bilo. — Pogledala sem v omaro. Tudi plašča ni bilo. — Kam neki je šla? Pogledala sem skozi okno. Za hip sem pozabila na Ano. Nekaj žalosti podobnega me je obšlo. Odprla sem okno in se s komolci naslonila nanj. Nekaj časa sem tako slonela in gledala v jezero nedaleč pod sabo, ki se je temno blesketalo v sončni svetlobi.

V hipu sem se zdrznila iz svojih najbolj skritih misli. Po hribu je prihajala Ana. Globoko se je sklanjala k tlom, kot da je nekaj izgubila.

»Ana!« sem zavpila in ji pomahala. »Kje si bila, Ana?«

Pogledala je proti mojemu oknu in mi molče pomahala.

Počakala sem jo v sobi. Ko je prišla, je molče sedla na posteljo in me gledala.

»Sram me je bilo sinočnjega večera,« je začela. »Zato sem šla. Obhodila sem jezero. Štiri ure sem hodila. Jedla sem v hotelu na oni strani jezera. Potem sem spet hodila. — In zdaj sem tu.«

Za hip je pomolčala.

»Vsako leto me zagrabi, vsako leto ob tem dnevu. — Bila je lahka ženska, več... Ampak bila je moja mama. Oh...« Prijela se je za glavo in nepremično obsedela. — »In ti mulci, s katerimi sem bila sinoči zunaj, si mislijo, da sem lahko dekle. Potrudila sem se, da sem delala tak videz. V začetku sem imela sicer cel kup kompleksov, ampak potem, ko sem bila pijana, sem na vse pozabila; na mamino in sploh na vse... Bedasto, uh...«

Spet je umolknila. Z rokami je živčno cefrala resice pri šalu.

»Danes zvečer sem zmenjena z nekim smučarjem,« je rekla po kratkem molku. Zdelo se mi je, da je v njenem glasu nekaj pretvarjanju podobnega. Delala se je, kot da jo bo srečanje s tistim smučarjem neznansko veselilo. — »Spoznala sem ga v hotelu, ko sem jedla. Zelo simpatičen fant, več. Zvečer me bo prišel iskat.«

Hotela me je preslepiti. Vedela sem, koliko ji je do tistega smučarja. Zdaj hoče pozabiti mamino smrt, pozabiti hoče sinočni večer, in zato bo žrtvovala še en večer, da bi dokončno pozabila na vse. — To pozabljanje sem poznala.

JERNEJ

Takoj po večerji je prišel po Ano tisti smučar. Oblečen je bil v sukno iz crombyja, ki jo je imel prepasano s pasom, na glavi pa je imel majhen kosmat klobuček. Prav nič ni bil podoben smučarju, preveč je bil eleganten. Predstavljala sem si ga kot postavnega fanta z živo pisanim puloverjem in volneno čepico na glavi. Zato me je nekoliko razočaral.

Kmalu za Ano in smučarjem smo odšli tudi mi. Pred hotelom smo se razposajeno postavili v vrsto po dva in dva. Četi je poveljeval Jernej.

»Zaročenca morata biti skupaj,« je rekel, ko je postavljaj možnost v vrsto, »na vsak način morata biti skupaj.« — Prijel me je za roko in me povlekel k Tinetu.

»Prav, pa pojdiva skupaj!« sem se z narejenim glasom vdala in zmignila z rameni.

Lojze in Mihela sta stopila v vrsto tik za nama, vsi ostali so bili zadaj. Ko smo stopali po hribu navzdol proti jezeru, nam je drselo na ledenih tleh.

»Ena, dva, ena, dva...« je odmeval Jernejev glas po gozdu. Pridružil se mu je naš smeh, ki se je zgubljal v temo med smreke in splaval nad jezerom do zasneženih in belih gora in do zvezd.

Držala sem Tineta za roko in se ob njegovi pomoči drsala po ledenih tleh. Tudi ostala dekleta so se prijela fantov in se pričela drsati.

V hotelu smo se spravili v posebno sobo, kjer smo bili tudi prejšnji večer. Nekaj naših je že sedelo tam. Tudi Ana in smučar sta bila med njimi in celo fantje z okrajnega komiteja, ki so ponavadi ostali v našem hotelu, so bili za omizjem. Vseh nisem poznala, čeprav smo vsi skupaj poslušali predavanja. Zato smo se najprej drug drugemu predstavili. Odložili smo plašče in posedli za dolgo mizo, ki smo jo na obeh koncih še podaljšali z dvema mizama. S Tinetom sva sedela skupaj. Ker je bilo omizje preveliko, smo se pogovarjali vsak samo s svojim sosedom. Tedaj sem opazila, da Jerneja ni nikjer.

»Tine, kje je Jernej?«

Tine se je ozrl po omizju. Ker ga ni našel, je zmignil z rameni.

»Ne vem, kje je. — Počakaj, pogledal bom, če je v točilnici.« Vstal je in odšel iz sobe.

Ko je odprl vrata, sem zagledala Jerneja, ki je sam sedel za mizo v točilnici. — Le kaj mu je padlo v glavo? sem pomislila.

»V točilnici sedi,« je rekel Tine, ko se je vrnil.

»Zakaj ne pride sem?« sem vprašala. »Saj je še dosti prostora.«

»Noče; pravi, da ne bo sedel v družbi skupaj z onimi z okrajnega komiteja.«

»Zakaj ne?« sem se začudila.

»Ne vem. Noče,« je rekel Tine.

»Kaj se to pravi, da noče!« sem se skušala nasmehnuti, pa mi ni uspelo, ker sem se srečala s tistim Tinetovim pogledom, ki sem se ga bala in se mu izmikala.

Vstala sem in odšla v točilnico.

»Kaj je s tabo, Jernej?« sem ga vprašala in sedla na stol. »Kaj te je pičilo?«

»Nič.«

»Kako nič? Zakaj ne prideš med nas?«

»Nobenih vohunov ne potrebujem,« je rekel. »Tisti z okrajnega komiteja so tu samo zato, da bi vohunili,« je rekel.

To se mi je zazdelo smešno.

»Ne bodi neumen,« sem rekla, »kaj naj pa vohunijo?«

»Pripravljen sem dati za pijačo, pripravljen sem pripovedovati smešnice, toda dokler bodo za mizo tisti tipi, bom sedel tu.«

»Smešen si,« sem rekla. — »Kaj pa je takega, da bi te vsakdo ne smel slišati?«

»Zastonj se trudiš,« je rekel Jernej, »tja ne grem. In če misliš, da ne bi nocoj mogel dobiti nobenega dekleta, naj te to ne skrbi. Vse tiste, ki so tamle notri, bi lahko imel, samo če bi s prstom mignil.«

Skoraj bi se naglas zasmejala. Takega ga še nikoli nisem videla. In bil bi zadnji, ki bi me imel. — Prvič sem si ga malo bolj ogledala. Bil je temnolas, s polizanimi lasmi in mozoljastim obrazom. — Ne, mene ne bi imel; že zato ne, ker je o tem tako zelo prepričan.

»V redu,« sem rekla, »ne bom te več prosila. Narêdi, kakor hočeš!«
Vstala sem in odšla nazaj v sobo.

»Ti ni uspelo, kajne?« je vprašal Tine s kozarcem v roki.

Odkimala sem. Nisem mu povedala, kaj je Jernej rekel. Ni se mi zdelo vredno.

ANDREJ

Tine je precej pil. Delala sem se, kot da tega ne opazim.

»Ali vidiš tistole črnolasko, kako zaljubljeno gleda fanta v rdečem puloverju?« me je vprašal čez čas.

Pogledala sem v tisti konec, kjer je sedel fant v rdečem puloverju, ki se mi je malo prej malomarno predstavil za Andreja. Skrivaj sem pogledala Tineta, če je morebiti opazil, da mi je Andrej všeč. Čudno, da sama nisem opazila, kako ga črnolaska gleda. Ponavadi sem skrivne poglede — posebno pri ljudeh, ki so me zanimali — hitro opazila. Ocenjujoče sem jo pogledala. Bila je zelo velika, verjetno večja od Andreja. Med predavanji je vedno sedela v kotu in nikoli je nisem slišala govoriti.

»Kako da si to opazil?« sem vprašala Tineta z glasom, ki ni kazal posebnega zanimanja.

Tine se je nasmehnil.

»Za opazovanje skrivnih pogledov sem izvedenec, lahko mi verjameš,« je rekel z nekoliko pijanim glasom.

Pazila sem, da bi v njegovem glasu zasledila odtенок posmehljivosti. Hotela sem ugotoviti, če je opazil tudi moje poglede, ki so skrivaj zasledovali vsak Andrejev gib. Toda Tinetov glas mi ni nič takega povedal. Preveč sem se znala pretvarjati, da bi lahko kaj opazil.

Tedaj je vstala Ana in dvignila kozarec.

»Spoštovana gospoda, mladinci in mladinke — posluh!« je zavpila. »Svečano vam javljam, da sta se pravkar zaročila dva iz naše družbe: cvet lepote Mihela in osamljeni poročeni mož Lojze. — Na njuno zdravje! Na zdravje Mihele in Lojzeta!«

Dvignili smo kozarce in nazdravili zaročencema. V splošni zmedi, ki je nastala pri čestitanju, sem opazila, da se fantje z okrajnega komiteja oblačijo. Odšli so. Tudi Andrej in črnolaska sta neopazno odšla iz sobe. Tudi sama bi najraje odšla. Nič več se mi ni zdelo vredno sedeti s pijano družbo.

Ana je zaročencema naredila kratek govor na sredi sobe s kozarcem v roki. Ves čas se je izogibala mojih pogledov. Smeje je zahtevala, naj se Mihela poslovi od svojih treh ljubezni s pesmijo: »S cvetjem belim se poslavljam...«

»Saj veš, da ne bom pela!« ji je ugovarjala Mihela in odkimavala z glavo.

»Da se le poljubita, pa bo zaroka veljavna,« je rekel fant, ki mi je sedel nasproti.

S tem je Mihela soglašala. Lojze je vstal in jo poljubil. Mihela je nežno zardela in se zahihitala.

Ko je bila zaroka končana, se je Ana vrnila k svojemu smučarju, ki jo je objel prek ramen. Ana se mu je nasmehnila in ponesla kozarec k ustom. Pila je, ne da bi kogarkoli pogledala. — Tudi Tine je pil.

Družba pri mizi si je izmislila pitje bratovščine. Vsi po vrsti so pili in se poljubovali. Začela sta Ana in smučar.

»Slabo mi je,« je rekel Tine. »Še nikoli nisem bil tako pijan,« je rekel. »Le kaj si boš mislila o meni?«

»Nič si ne bom mislila,« sem odkritosrčno rekla. — Želela sem biti čisto sama nekje ob jezeru.

»Mislila boš, da sem pijanec,« je rekel. »Pa nisem. Verjemi mi, prosim te!«

Gledala sem ga.

»Zakaj mi ne poveš, kar sem te sinoči vprašal? Rekla si mi, da mi boš povedala. Toda potem, ko si priplezala v sobo in ko sta z Ano odšli, sem vedel, da mi ne boš povedala. — Zakaj mi ne poveš? Ali misliš, da sem pijanec, da sem baraba?«

Poslušala sem ga samo na pol. Gledala sem po omizju. Ana je pravkar pila bratovščino z Mihom, s katerim sem se sankala.

»Za trenutek grem ven,« je rekel Tine. »Slabo mi je.« Vstal je in odšel iz sobe. Gledala sem za njim. Pošteno ga je zanašalo. Pri vratih

se je srečal z Andrejem, ki je pravkar vstopil. Bil je sam, brez velike črnolaskе. Počasi je prišel do mene in sedel na prazni stol.

Pogledala sem ga in se nasmehnila. Veselilo me je, da je sedel k meni.

Nekaj časa sva molčala in opazovala družbo, ki se je zabavala s pitjem bratovščine.

»Začudil sem se tvoji današnji polemiki,« je rekel čez čas in gledal zamišljeno predse.

Presenetil me je njegov ravnodušni glas, s katerim mi je to povedal. Ko smo opoldan v predavalnici razpravljali o predavanju, ga ni bilo poleg.

Nadela sem si krinko ravnodušnosti do njegovega pripovedovanja, čeprav sem njegove besede naravnost požirala.

Ana me je pocukala za rokav.

»Na vrsti si,« mi je rekla smeje.

»Kaj praviš?« sem vprašala, čeprav sem vedela, da sem na vrsti za pitje bratovščine.

»Bratovščino moraš piti!« je rekla Ana.

»Z vsemi se tikam,« sem ji odvrnila. »Zakaj mi bo torej bratovščina? — Če hočeš, te pooblastim, da ti piješ namesto mene.« — To sem rekla z glasom, ki je bil zelo visoko nad Ano in celo družčino. Andreju se mora zdeti, da jih preziram zaradi njihovega početja. Vedela pa sem, da bi počela prav isto kot vsi ostali, če ne bi Andrej sedel poleg mene.

»Bravo!« je zavpila Ana. »Ste slišali? Še enkrat bom pila z vsemi!« Zakadila se je k svojemu smučarju.

Resno sem se obrnila k Andreju. Hotela sem mu na vsak način dokazati, da sem drugačna od družbe, v kateri sedim. Na obraz sem si pričarala rahlo posmehljiv nasmeh, ki je veljal Ani in celi družčini. Tedaj je vstopil Tine. Andrej se je hotel umakniti s stola, pa mu je Tine odkimal in pristavil še en stol k omizju. — Zdaj sem sedela na sredi med obema.

»Ti je boljše?« sem vprašala Tineta z narejeno skrbjo v glasu in ga prijela za roko.

Pokimal je.

»Preveč si mešal,« sem rekla z materinskim, ljubečim glasom in ga gledala s pogledom zaljubljenega dekleta. Andrej si mora misliti, da imam Tineta rada. Božala sem njegovo roko. Tine me je s prosto roko objel prek ramen in se sklonil toliko naprej, da je lahko gledal Andreja.

»Kje imaš tisto zaljubljeno dekle?« je vprašal Andreja. »Ves čas sva vaju opazovala. Gledala te je kot boga.«

Tinetovo vprašanje ga ni presenetilo. Zdel se mi je tako miren in ravnodušen do vsega, da sem bila skoraj prepričana, da je bil tudi moj trud, dokazati mu, da imam Tineta rada, zaman.

»Jaz sem rad sam,« je rekel kot odgovor na Tinetovo vprašanje. S tem je odgovoril tudi meni, kar je pomenilo, da ga moj trud res ni nič ganil ali ujezil. — Njegov glas je prihajal od daleč iz nekega drugega sveta. Ta stavek je bil obenem tudi pritrditev, da mu ni nič do tistega dekleta.

V sosednjem prostoru so vključili gramofon. Nežna melodija je zaplavala po sobi.

»Pojdimo plesat!« je predlagala Mihela in cela družba je odšla v sosednji prostor.

»Torej si se je znebil?« je vprašal Tine Andreja. »Res te je malo preveč ogledovala.« — Zasmel se je.

Molče sem božala Tinetovo roko. V tem trenutku sem ga sovražila. Pa sem se vseeno trudila, da bi Andreju dokazala, da imam Tineta rada. Zasmiliti se mu moram — zasmiliti zato, ker imam jaz s tako pametnimi mislimi za fanta človeka, ki me ne dosega. Začuditi se mora, zakaj imam Tineta kljub temu rada. Saj bi moral vendarle vedeti, da Tine ni posebno pameten. Vzбудiti mu moram zanimanje zase... Moram, moram!

»Vsak večer grem okoli jezera,« je rekel Andrej, kot da bi ne slišal Tinetovega posmehljivega glasu. — »Nocoj sem slučajno tu.«

Jaz bi šla z njim. — Zdajle bi šla ven in bi šla z njim okoli jezera. Hotela bi, da bi me objel in da bi mi rekel, da me ima rad. Jokala bi. In vse, prav vse bi mu povedala. Z njim bi gledala gore in opazovala gladino jezera, zvezde in luno in gozdove. Vdihavala bi sveži zrak in gledala bi mu naravnost v oči, odkrito in pošteno. Povedala bi mu o Petru in o vseh, ki so prišli za njim... Tudi o Tinetu bi mu povedala. Ne, o vsem tem ne smem misliti! Ne smem...

»Rad se sprehajam tako sam,« je nadaljeval Andrej s pritajenim in oddaljenim glasom.

Molčala sem in še vedno božala Tinetovo roko.

»Verjamem,« je prepričljivo rekel Tine. »Ves čas sem te gledal. Tisto dekle ti je moralo presedati, kajne? Videl sem, kako si grbančil čelo.«

»Zelo slabo vidim,« je rekel Andrej, »zato grbančim čelo.«

»Oprosti, nisem vedel...«

»Nič se ti ni treba opravičevati. Nobenih kompleksov nimam zaradi tega.« — Obrnil se je k vratom. — »Kje pa je natakark?« je vprašal.

Zdelo se mi je, da je nalašč spremenil smer pogovora. — Torej le ima kompleks zaradi vida, samo tega noče pokazati.

»Če dovolita,« se je obrnil k nama, »vaju pogostim s kozarcem česa močnega. — Hočeta?«

Pokimala sem in se nasmehnila. Tudi Tine je pokimal.

Andrej je vstal in stopil v točilnico.

»Zelo slabo mi je,« je rekel Tine. »Ne bi smel toliko piti; kaj praviš? — Ali bi šla rada domov?«

»Ne,« sem rekla. »Prijetno mi je.«

»Meni pa se zdi zelo dolgočasno,« je rekel Tine. »Samo popijeva še in potem odideva, kajne?« — To je rekel z glasom gospodarja, ki se ga mora ubogati. Kdaj pa sva prišla tako daleč, da mi bo ukazoval, kdaj bom šla domov?! — Nikamor ne bom šla.

Andrej se je vrnil z natakarnjem, ki je na pladnju nosil tri kozarce s konjakom.

»Na zdravje tvojega dekleta,« je rekel Andrej, ko sta trčila s Tinetom. Obrnil se je k meni, me pogledal in se mi nasmehnil. Tudi Tine me je pogledal.

»Na zdravje tvoje črnolaskel« je rekel Tine Andreju in se zasmejal.

»Na zdravje!« mi je rekel Andrej, ko sva trčila. Mravljinci so me spreleteli po hrbtu. V ušesih sem začutila čuden in dragocen občutek, ki me je prevzel vedno samo takrat, kadar sem srečala Petra. To je bil občutek sreče, strahu in ljubezni; nepozaben občutek, ki mi je vedno zašibil kolena, da sem obstala kot prikovana in da nisem mogla spraviti iz sebe nobene besede.

Izpili smo. Tinetu je spet postalo slabo.

»Hočeš, da grem s teboj?« sem ga vprašala, ko je vstal.

»Ne,« je rekel in se odmajal proti vratom.

»Preveč je mešal,« sem rekla Andreju. »Ne bi smel toliko piti.«

Družba se je vrnila in glasno smeje se posedla. Ane in smučarja ni bilo med njimi. Mihela in Lojze sta se med vrati poljubila. Družba jima je navdušeno ploskala.

»Oprosti,« sem rekla Andreju. »Pogledala bom, kaj je s Tinetom.« Mihela me je med vrati ustavila.

»Kam greš?«

»Tako bom nazaj,« sem rekla in se ji iztrgala.

Tine je stal pred hotelom naslonjen na zid in bruhal.

Obrnila sem se proč.

Sneg se je v mesečini bleščal kot srebro.

Ko je prenehal bruhati, sem stopila k njemu.

»Ti je zelo slabo?« sem tiho vprašala in ga prijela za roko.

Pokimal je.

Molče sem ga gledala.

»Tako me je sram,« je rekel. »Še nikoli v svojem življenju nisem bil tako pijan. Le kaj si boš mislila o meni? Mislila boš, da sem pijanec. Pa nisem! Res ne! — Mi verjameš?«

»Verjamem,« sem rekla.

»Ne, ne verjameš mi!« je rekel in me z obema rokama prijel za glavo. Zazrl se mi je v oči.

Gledala sem ga naravnost v oči in molčala.

»Rad te imam,« je rekel in se mi približal z ustnicami. Poljub je bil ogaben, iz ust mu je smrdelo po kislem in po pijači. Zdelo se mi je, da bom bruhala. Odmaknila sem se mu.

Potegnil me je k sebi in me spet začel poljubljati.

Pustila sem mu, da me je poljubljal, le usta sem mu odmaknila.

Iz hotela sta stopila Mihela in Lojze. Stopila sva narazen.

»Oho,« je rekel Lojze, ki naju je zagledal. »Zdaj smo pa skupaj!« — Zasmel se je. — »Dva para zaročencev! Ha, ha!! — Pridi, Mihe-lica moja!« je rekel in počakal, da je Mihela, ki je bila v salonarjih, pristopicala do njega preko visokega kupa snega. Lojze jo je objel in počasi sta odšla po poti ob jezeru.

Andrej je stal ob točilni mizi, ko sva vstopila. Kazal nama je hrbet. Tudi Jernej je še vedno sedel za mizo, kjer sem ga prej pustila, le da sta zdaj poleg njega sedela dva starejša, po videzu sodeč, precej okrogla možaka. S Tineto sva se oblekla in odšla. Družba pri omizju sploh ni opazila, da odhajava. Ko sva šla mimo točilne mize, se je Andrej obrnil. Pozdravili smo se.

»Pohitiva!« sem rekla Tinetu. »Zebe me.« Držala sem ga za roko in ga vlekla naprej. Hotela sem priti čimprej v hotel, da bi se rešila Tineta.

Potem se bom šla sprehajat. Poiskala bom Andreja in skupaj se bova sprehajala ob jezeru. Ne smeva se zgrešiti. Seveda pa se mora srečanje zdeti čisto naravno in slučajno.

Gledala bom v tla in se delala, da ga ne vidim. Iz narejene zamišljenosti me bo predramil šele, ko se bova srečala.

— Kam greš? — me bo vprašal.

— Lep večer je. Nisem vzdržala v hotelu, — mu bom rekla.

Obstala bova. Naslonila se bom na drevo in se zazrla v jezero.

— Kaj premišljuješ? — me bo vprašal.

— Nič, — bom rekla in se naredila, kot da me je prebudil iz globoke zamišljenosti.

— Videl sem te, ko si metala kepe v jezero. — Zakaj si to delala? — Začudeno ga bom pogledala. Ali me je morda zasledoval?

— Mislil sem, da hočeš narediti samomor. Zato sem ti sledil. Čudno dekle si. —

Zagrabila bom sneg in naredila kepo. Vrgla jo bom...

Da, to bom hotela slišati od njega. Nerazumljivo mu mora biti, zakaj tavam ob jezeru, ko pa imam vendarle Tineta rada in bi pravzaprav morala biti srečna... Spraševati se bo moral, zakaj tavam...

»Počakaj! Ne hiti tako!« je rekel Tine.

»Zebe me,« sem rekla. »Stopi malo hitreje!«

Pohiteti morava. Ko se bom Tineta rešila, bom odhitela Andreju nasproti.

»Si videla Lojzeta?« je začel Tine. »Ženo ima, pa ga lomi, kot da ne bi bil poročen. Seveda, nihče ga ne vidi in nihče ne bo nikoli zvedel, kaj je tu počel. — Ne morem razumeti, kako more biti tak. Jaz nikoli več ne bi mogel ženi mirno pogledati v obraz, če bi kaj takega počel. — Ali pa Ana! Doma ima fanta, tu pa vsak večer izbira in se ljubi z drugim. To se mi zdi tako ogabno. Čisto drugače si zamišljam življenje,« je rekel in se ustavil. — »Želim si družino in dom. Želim si čisto drugačno življenje od tega, kot ga živijo Ana, Lojze in drugi.«

»Pojdiva!« sem rekla in ga povlekla naprej. — Zakaj me zadržuje? Andreja moram nocoj dobiti. Moram!

»Ti misliš, da sem pijan. — Prav imaš, pijan sem. Ni me treba poslušati. Lahko mi tudi rečeš, naj te pustim pri miru. Saj res, zakaj mi tega ne rečeš? Povej, zakaj mi ne rečeš, naj te pustim pri miru?« Prijel me je in me stresel.

»Pusti me.«

»Za zmeraj?«

»Za zmeraj,« sem rekla. Njegove roke so me spustile. Nič nisem čutila, bilo mi je čisto vseeno, kaj se bo z njim zgodilo. Da bi le pravi čas prišla do Andreja...

»Za zmeraj naj te pustim? Ali resno misliš, kar si rekla? Ali veš, kaj si rekla?« — Zadnje besede je vpil.

»Ne kriči; ni treba, da te sliši ves gozd!« sem dejala.

»Saj je vseeno. Nič me ni sram. Lahko me vsakdo sliši. Vsakomur se upam povedati, da te imam rad. Vseeno mi je, kaj si bo kdo mislil. Saj gre vendar za moje življenje in za mojo srečo.«

Sklonil je glavo in pričel jokati. Še nikoli nisem videla nikogar, ki bi jokal zaradi mene.

»Prosim te, pojdiva!«

»Nikamor ne grem. Nocoj sploh ne grem v hotel. Hodil bom ob jezeru. Zjutraj bom pobral svoje stvari in bom šel. Nič več me ne boš videla na mladinskih sestankih. Nikoli več ne bom prišel tja.«

Stopila sem korak naprej.

»Zadnjič te vprašam, ali greš v hotel?«

»Ne grem. — Po kaj naj bi tudi hodil?«

Obrnila sem se in šla. Tine je stopil po poti proti jezeru. Prišla sem do velikega drevesa, ki je stalo nekoliko više nad potjo. Korenine so bile velike in so segale do ceste. Naslonila sem se k drevesu. Nekaj časa sem buljila predse, potem pa sem zajokala. Jokala sem, ne da bi jasno vedela, čemu. Z rokami sem se oklepala debla in se naslanjala obenj, kot da bi mi drevo moglo potešiti bolečino. Potem so se me neke roke dotaknile in me objele. Tine se je vrnil.

»Pusti me!« sem rekla in se ga otresla. »Pokvarjena sem. Z mano ne bi mogel biti srečen.«

»Nisi slaba, nisi pokvarjena! Poznam te in rad te imam takšno, kakršna si.«

»Ne poznaš me,« sem odkimala skozi solze. »Čisto nič me ne poznaš.«

JAZ

Glavo je položil na mojo ramo in zajokal z mano. Nekaj časa sva stala naslonjena na drevo, čisto blizu drug ob drugem, in jokala. Potem pa se mi je naenkrat to najino obnašanje zazdelo neumno in bedasto. Moj jok, še malo prej tako pristen in s tako veliko željo po popoljšanju in razodetju moje lastne pokvarjenosti, je v hipu postal zakrknjen in potuhnjen.

Obrisala sem si oči in trdo rekla:

»Pojdiva! Zebe me.« — Stresla sem z rameni, da je odmaknil svojo glavo.

»Prosim, poglej mi v oči!« je rekel in me s svojimi dolgimi prsti prijel za glavo. Izmaknila sem se mu. Ko me je trdno prijel in me držal v svojih rokah kot v kleščah, sem zamižala, da mi ni videl v oči. Bila sem podobna jeznemu otroku, ki so mu vzeli igračo.

»Kaj ti je? Povej, kaj ti je? Sem te morda užalil? — Čisto drugačna si, kot si bila prej v hotelu.«

Čutila sem, da se mi je približal. Odprla sem oči, stresla z glavo in ga odrinila od sebe. Zdaj se ne bi mogla pretvarjati.

»Povej, kaj ti je? Povej, ali me nimaš rada? Zakaj si mi rekla, naj te pustim? — Tega nisi mislila resno, kajne da ne? — Ali sem premalo lep zate? Res, lep nisem. Ampak lepota tudi ni vse!«

Seveda je grd, sem si rekla z nekim pritrdilnim užitkom in si obenem mašila ušesa, ker si tega nisem hotela priznati.

»Pojdiva, lepo te prosim!« sem dejala.

»Vem, da nekaj čutiš do mene. Zakaj si mi rekla, naj te pustim?«

»Pojdiva,« sem rekla. Hotela sem mu še enkrat reči, da sem pokvarjena; hotela sem mu reči, da mi preseda s tem svojim prosjačenjem; hotela sem reči, da sem si bedasto in močno zaželela Andreja, česar on v svoji preprostosti niti slutil ni; hotela sem mu reči, da zame ljubezen ni usmiljenje, da je zame ljubezen nekaj močnega, nekaj takega, kar te pretrese, kot me je nocoj pretresla Andrejeva bližina.

In vendar človeku nikoli ne moreš povedati vsega, kar bi mu rad povedal. Vedno ostane nekaj skritega; nekaj, kar hraniš zase in ne moreš povedati.

»Pojdiva,« sem proseče ponovila.

»Da boš vedela,« je rekel z jokajočim glasom, »v svojem življenju sem jokal samo takrat, ko mi je umrl oče. In še takrat sem jokal samo zato, ker je jokala mama, ki se mi je smilila. Premajhen sem bil, da bi lahko razumel izgubo očeta. — Vidiš, danes jočem drugič v svojem življenju. Jočem, ker čutim, da te izgubljam.«

Gledala sem ga.

»Nisem imel rožnatega življenja,« je dejal Tine. »Po očetovi smrti nam je šlo težko. Mama je hodila pomagat kmetom na polje, da smo se lahko preživeli. Brata sta bila mlajša od mene, treba je bilo živeti.«

Zdaj mi bo zapihal na srce z vetrom, ki bo vame zanesel usmiljenje, sem hudobno pomislila. — Usmiljenje! Kako poceni rekvizit! — Malo pojokcaš in pojamraš, in v človeku — če ni kamen — se morajo vzbuditi občutki usmiljenja.

»Bil sem vse, kar zmore tak fant, kot sem bil jaz,« je nadaljeval Tine. »Nabiral sem borovnice in gobe, inštruiral sem sošolce, zbiral staro železo in bil celo nosač v hotelu, kjer je delal stric. — Toliko stvari je bilo, ki sem jih tam videl, pa jih ne bi bil smel videti, ker sem bil premlad zanje. In lahko si misliš, da sem si sredi tistega pokvarjenega življenja zaželel neko drugo, resničnejše in čistejše življenje; topel dom; majhno, dobro ženičko, ki bi mi kuhala in dala otroke, ki bi bila dobra in skrbna žena, ki bi me ljubila. — Ti si taka, kakršno si želim,« je rekel Tine in me rahlo pobožal po obrazu.

Če bi to rekel Andrej... Ko bi Tine vedel, kaj zdajle mislim... O, kako podla sem!

Nič nisem mogla reči. Samo gledala sem ga.

»Čutim, da si žalostna,« je dejal Tine. »Povej, zakaj si mi rekla, naj te pustim?«

Že spet začnjenja, sem pomislila.

»Tega ti ne morem povedati,« sem rekla.

»Zakaj ne?« je vprašal. »Ne morem te razumeti.«

Zakaj, zakaj, zakaj? Ta bedasti njegov ZAKAJ! — Tudi jaz bi ga vprašala, zakaj me ne pusti pri miru, zakaj si je prav mene izbral za svojo »malo ženičko« — kako sem hudobna, sem pomislila — zakaj, zakaj?!

»Napisala ti bom,« sem rekla. »Napisala ti bom pismo. Ne morem ti zdaj povedati.«

Nisem vedela, kaj mu bom napisala. Hotela sem se samo rešiti njegovega izpraševanja.

»Res boš napisala? Kdaj bom dobil tvoje pismo? V ponedeljek? Mi ga boš takoj jutri zjutraj napisala? — Če ga boš napisala nočno, mi ga že jutri zjutraj lahko daš. — Pri zajtrku, velja?«

Kako zna ta človek mučiti! To je huje, kot bi me trgal na kosce.

»Nocoj sem izmučena. Ko bo konec seminarja, ti bom pisala,« sem rekla.

»To praviš samo zato, da bi se me rešila,« je rekel. — Kako si mi drzne to očitati! Nobene pravice nima! — In vendar je uganil moje misli, sem pomislila. — »Ne razumem, kaj mi boš napisala takega, česar mi ne moreš povedati. Povej, kaj mi boš napisala! Ne morem si misliti, kaj mi boš napisala.«

Ta človek je zmožen spraviti človeka v histerijo.

»Če bi ti zdajle povedala, mi ne bi bilo treba napisati pisma,« sem živčno rekla in globoko vzdihnila.

»Toda kaj mi boš napisala? Kaj?«

»Želim,« sem rekla in ga gledala, »želim, da mi zdajle izpolniš eno željo. Če me imaš rad, boš to storil,« sem rekla.

»Kakšno željo?«

»Obljubi mi, da mi jo boš izpolnil, potem ti povem!«

»Obljubim,« je rekel.

»Prosim te, pojdiva v hotel,« sem rekla. »Napisala ti bom pismo. Zdaj pa me nič več ne izprašuj! Obljubil si, da boš izpolnil to mojo željo!«

»Toda kaj mi boš napisala? In kdaj bom dobil tvoje pismo?«

»Obljubil si mi...« sem trdo rekla in bila čisto na koncu s svojimi živci.

»Prav,« je rekel. »Obljubil sem ti, da te ne bom izpraševal. Toda vseeno ne morem razumeti...«

Počasi sva se povzpela v hrib. Ves čas sem molčala. Držala sva se za roke in molče stopala po ledeni poti. Bilo je skoraj tako svetlo kot

podnevi. Gore so bile visoke in tako blizu, da bi se jih človek lahko dotaknil. V gozdu je veter rahlo pošumeval. Nekaj zvezd se je utrnilo. — Takrat, ko sem prvič videla Petra, so se tudi utrinjale. — Joj, zvezda se je utrnila! — sem rekla. In Peter je takrat rekel čisto tiho, sam zase, in vendar sem ga slišala: — Zaželel sem si, da bi me poljubila! — Če ne bi bilo Poldeta poleg, bi ga bila poljubila in mu rekla, da ga imam rada. Ne, tega mu takrat še ne bi rekla. In tudi poljubila ga ne bi. Le zvezde bi se utrinjale...

Prispela sva do hotela.

»Lahko noč!« sem rekla Tinetu pred vrati in se mu hotela izmuzniti v hotel.

»Počakaj še malo!« je rekel Tine in me zadržal.

»Zebe me,« sem rekla. — »Kaj hočeš?«

»Rad bi, da bi me poljubila,« je rekel Tine s tihim glasom.

Nepremično sem ga gledala.

»Obljubil si mi, da me boš spustil v hotel,« sem končno dejala in iztrgala svojo roko iz njegove. Sram me je bilo mojih hudobnih misli.

»Ne, tega ti nisem obljudil!« je rekel Tine. »Povej, kdaj bom dobil tvoje pismo?«

Toda jaz ga nisem nič več slišala. Odprla sem vrata in planila v vežo. Po stopnicah sem stekla na vrh in niti enkrat se nisem ozrla.

Že na stopnicah sem zaslišala petje. Ko sem zadihana stopila v sobo, sem zagledala čuden prizor. Mihela, Ana in Reza so v sprevodu stopale po sobi in prepevale žalne pesmi. Mihela je na blazini nosila cigaretno škatlico, iz katere so kukali trije telohi. Takoj za Mihelo je v sprevodu šla Ana, ki je v roki nosila kadilo. Kadilo je bil Anin šal, ki je imel na koncu debel vozec. Z njim je Ana opletala po zraku kot ministrant pri pogrebih s kadičnico. Zadnja je stopala Reza. Tudi ona je bila pijana.

»Pridruži se nam!« je zavpila Ana in opletala s kadičnico. »Ljubezni pokopavamo. Zdajle Miheline, potem pa...«

Slekla sem plašč in sedla na posteljo. Nisem imela moči, da bi karkoli rekla. Samo gledala sem jih.

»Pusti jo!« je rekla Reza. »Saj vidiš, da je pijana.«

Ve ste pijane, ne jaz! — Želim si čisto drugačno življenje od tega, kot ga živijo Ana, Lojze in drugi, — je rekel Tine. — Želim si družino in dom, — je rekel. — Bedasto, zakaj mi to prav zdaj hodi na misel?! — Ne smem misliti na to...

Počasi sem se slačila. Potem sem legla.

Ana je ležala na postelji, z glavo skrito v blazino. Ves večer je tako ležala.

»Dekleta, katera ima cigarete?« se je zadržala Mihela, vstala in odložila zeleno karirasto nogavico, ki jo je šivala, na posteljo. — »Ko smo jih sinoči pokopale,« je rekla, s prstom pokazala proti kaminu in pri tem mislila na svoje tri ljubezni, »sem pokadila zadnjo. Danes sem ves dan kadila izposojene cigarete. — Zdaj sem suha!« je rekla in zmignila z rameni. Sedla je nazaj na posteljo in spet vzela v roke svojo karirasto nogavico. — »Kadila bi rada!« je vzdihnila in z roko nakazala, kako izpušča namišljeni dim skozi usta. »Kaj ne boš šla z nami?« se je obrnila k meni, ko sem si zapenjala gumbe pri plašču.

»Nocoj ne!« sem ji na kratko odvrnila. Trdno sem verjela, da se bom poboljšala in da se stvari, ki sem jih do zdaj počenjale, z mano ne bodo nič več dogajale. — Mogoče bom na tem sprehodu srečala Andreja, sem pomislila, in to željo hitro odgnala od sebe, ker sem se docela hotela poboljšati in torej tudi takih misli nisem smela premišljevati, ker so bile pokvarjene in mojemu načrtu o poboljšanju popolnoma nasprotne. Z nočne omarice sem vzela rokavice in ruto. Stopila sem k vratom in si dala ruto na glavo.

»Škoda, da ne greš,« je rekla Mihela. »Nocoj bi se spet lahko zaročila. Midva z Lojzetom...« je rekla z nogavico v roki in se ozrla po postelji, »... kje pa imam šivanko? Le kam se je izgubila?«

»Zdravo!« sem hitro pozdravila in pred Vero stopila iz sobe.

»Pazi, da ne boš sedla nanjo!« je še rekla Vera Miheli in zaprla vrata za sabo.

Ozrla sem se in se Veri in temu njenemu odgovoru nasmehnila. Stekli sva po stopnicah navzdol. Bila sem pred Vero, zato sem spodaj molče zavila k stranskemu izhodu, ker nisem hotela, da bi me Tine, če bi bil v jedilnici, videl, ko bi odhajala skozi glavni izhod.

»Mrzlo je,« sem rekla zunaj, ko sem globoko vdihnila vase čisti zimski zrak, ki je prihajal od jezera in od zasneženih, visokih gora.

»Tako sem vesela, da sem se rešila teh pokvarjencev!« je rekla Vera v tiho noč, ki so jo motili samo najini škripajoči koraki v snegu, in z glavo pokazala proti hotelu. — »Sinoči sta prišla dva k meni v sobo,« je rekla. »Popoldan smo se menili o delovnih brigadah. Zdelo se mi je, da sta poštena in dobra mladince — zvečer pa...«

»Greva k mostu?« sem jo prekinila, ker sva prav tisti hip prišli do križišča. Vera je prikimala.

»... potem sem ju spodila,« je rekla Vera, ki je med mojim pre-mišljevanjem pripovedovala o tistih dveh mladincih. Med svojim govor-jenjem se je razburila in je te zadnje besede govorila glasno, kot bi se hotela z mano prepirati. — »Pijanca nemarna! — Mislila sta, da sem jima podobna in da se bosta na meni lahko izživela kot na kakšni kurbi. — Rečem ti, da so tako pokvarjeni, vsi, vsi so enaki!« je končala, ko je vse moške vrgla v en koš.

Da ne bi premišljevala misli, ki so se mi same od sebe vsiljevale, sem glasno rekla, kolikor sem se lahko spomnila Verinega govorjenja o moški pokvarjenosti:

»Res, vsi so enaki!« — In vendar sem vedela, da to ni res; da niso vsi enaki; da so Tine, Andrej, Pišta, Janez in drugi drugačni. — To sem rekla samo zato, da bi si iz svojega pre-mišljevanja Andreja popolnoma črtala. Toda bolj ko sem se trudila, bolj se mi je vrival v misli.

»Nekoč se mi je že nekaj podobnega zgodilo,« je rekla Vera in videti je bilo, da bo zdaj spet začela govoriti zgodbo, ki je ne bo tako hitro konec. In jaz jo bom morala poslušati in ne bom mogla pre-mišlje-vati in občudovati lepote, ki me je obdajala. — Kako to, da Vera ne vidi vsega lepega, kar vidim jaz, sem se spraševala, in nisem mogla razumeti, zakaj se Veri zdaj zdi najvažnejše, da nekomu razodene sinočnji dogodek in da v zvezi s tem naplete še druge zgodbe, ko pa je vendar ta veter tako mrzel; sapa, ki sva jo izdihavali, tako bela; sneg, po katerem sva stopali, tako trd, da je škripal pod najinimi nogami; jezero tako čisto in mirno in srebrno, smreke tako globoko povešene k tlom od teže snega in gore tako mogočne, tako visoke in tako večne...

»Si bila na kongresu?« me je vprašala Vera.

»Ne,« sem odkimala in malo sram me je bilo, ker nisem bila. Vera si bo mislila, da sem slaba mladinka, ker me niso izvolili za pred-stavnico na kongresu. Obenem pa sem bila vesela, da me je Vera to vprašala, ker sem mislila, da bo zdaj povedala še kakšna dva stavka o kongresu, potem pa bo obmolknila in mirno bom lahko občudovala vso lepoto.

»Takrat sem nekaj podobnega doživela,« je rekla Vera, malo pre-molknila in nadaljevala — »in to od človeka, za katerega sem mislila, da je eden najboljših, najsposobnejših mladincev in aktivistov. Ne vem, če me boš razumela, toda jaz sem se takoj prvič, ko sem ga slišala govoriti, zaljubila vanj. Predaval je v politični šoli, ki jo je organiziral naš komite. Njegove besede o življenju, o pomembnosti in

smislu življenja, o odnosih, ki morajo vladati med spoloma — o vsem tistem je vedel povedati toliko lepega. Tako močno je obsojal življenje nekaterih med današnjo mladino in na drugi strani risal lepoto odnosov, ki morajo vladati v življenju, da sem ga poslušala z zavzetostjo in da sem v njem videla ostvaritev svojih želja. Tista predavanja so bila zame nekaj najlepšega v tistem času in težko sem jih pričakovala. Sedemindvajset let je imel in bil je poročen. Po vsakem predavanju sem ga pospremila na avtobusno postajo. Vsakokrat sva do odhoda avtobusa razpravljala o predavanju in vsakokrat sem odhajala domov kot omotična. Težko mi je bilo, ker sem vedela, da se moje želje ne bodo nikoli uresničile, ker je bil poročen in bi bila vsaka misel nanj norost. Jaz pa sem vseeno mislila nanj in zavidala njegovim ženi...«

Prišli sva do mostu in obstali. Naslonili sva se na ograjo mostu nad jezerom, ki je na drugi strani mostu teklo kot majhna rečica v svetlo noč in se daleč nekje počasi spreminjalo v vse širšo in širšo reko, ki je tekla, tekla... Začelo me je zanimati, kar mi je Vera pripovedovala.

»Ne bom se zlagala, če ti rečem, da sem potem, ko se je naša politična šola končala, premišljevala samo o njem. In tudi na kongresu sem ves čas mislila nanj. In prav povsod sem ga iskala. Zadnji dan sem ga res našla na plesu. Ves večer sva plesala skupaj. Govorila sva iste stvari kot takrat, ko je prihajal k nam in nam predaval. S široko odprtimi očmi sem ga poslušala in si želela, da bi ga vedno lahko tako poslušala. Po koncu plesa me je pospremil do internata, kjer sem spala in imela svoje stvari. Avtobus je odhajal šele čez dve uri in imela sem še čas. Ko mi je predlagal, da bi šla nekaj popit, sem prikimala. Zavila sva k hotelu. — In kaj bi ti napravila — tam je imel sobo, in preden sem se prav zavedela in verjela, da je prav tisti človek, ki je trgal obleko z mene, tisti ideal, ki sem verovala vanj in v katerega sem bila zaljubljena, so bila vrata zaklenjena in jaz sem bila prepuščena temu človeku, ki je vedel povedati toliko lepega o odnosih med spoloma in sploh..., ki pa v resničnem življenju ni bil nič boljši od tistih, ki jih je tako obsojal in ki so bili po njegovem mnenju vredni vse obsodbe. — Vidiš, to je bil mladinski funkcionar in aktivist; ta človek, ki je trgal obleko z mene in vpil, da bom njegova in naj se ne delam tako nedolžne in da sem vendar ženska in da me bo imel. — Jaz pa sem se ruvala z njim in sem bila tako prazna, tako razočarana... Toda nisem bila razočarana samo nad njim, ta človek je naredil, da se je v meni podrlo tudi vse tisto, v kar sem verovala in zaradi česar sem pri mladinski organizaciji delala s takim veseljem. Saj ne rečem, tudi prej sem rada

delala, toda odkar sem spoznala tega človeka, zame nobeno delo ni bilo pretežko; vse sem naredila...« Obmolknila je.

»In kaj je bilo potem?« sem vprašala, ker se mi je zdelo, da moram prekiniti molk, ki je nastal.

Vera me je začudeno pogledala. Zdelo se mi je, da je bil ta njen pogled očitajoč, kot bi mi govoril, da tega njenega problema nisem dojela v samem bistvu in da sem le radovedna, kaj se je potem zgodilo z njo, ko je bila sama z njim v hotelu; zdelo se mi je, kot da mi ta pogled hoče povedati, da ji je žal, da mi je vse to povedala, ker je nisem razumela in je bilo torej njeno pripovedovanje odveč, saj pri meni ni našla tistega razumevanja, ki si ga je želela in zaradi katerega mi je vse to pripovedovala. — Sram me je postalo, da sem jo tako bedasto vprašala. Toda nisem ji mogla povedati, da sem njen očitajoči pogled dobro razumela in da tudi njen problem razumem, samo da si ne želim takih razgovorov, ker sem si medtem, ko sem poslušala njeno pripovedovanje, priklicala v spomin svojo pokvarjenost in svoje grehe, ki se mi niso zdeli prav nič manjši od grehov človeka, o katerem mi je govorila Vera. — Zato ji tudi nisem mogla prikimavati, ker bi s tem obsodila tudi samo sebe; tega pa glasno nisem mogla storiti. Zato sem molče gledala v jezero in se sramovala svojega vprašanja, ki si ga je Vera po svoje in — kot sem jaz mislila — čisto napačno tolmačila. — Zdelo se mi je tudi, da je v svojem pripovedovanju pretiravala. Ne vem, zakaj ji vsega nisem verjela. — Če bi se v njej vse podrlo, kakor je rekla, ne bi mogla nič več delati pri mladinski organizaciji in bi tudi zdaj ne bila na seminarju. Torej vsa stvar le ni bila tako zelo tragična in je ni tako zelo potrta, kot je rekla.

»Potem me je imelo, da bi vse skupaj pustila,« je Vera nadaljevala z zamišljenim glasom in zrla v jezero, kot bi uganila moje misli in jim oporekala, »toda nisem mogla. V naši vasi sem vodila dramski krožek, bila sem sekretar našega komiteja in članica okrajnega komiteja — nikjer nisem mogla opravičiti svoje odločitve. Nisem mogla navesti vzroka, ki bi bil pameten; saj vendar nisem mogla reči, da zaradi tega, ker me je razočaral tisti tip — ki mu zdaj ne morem drugače reči — ne bom nič več delala pri mladinski organizaciji. — Toda rečem ti, zdaj sem postala drugačna, zdaj nič več...«

Obmolknila je in me pogledala. Potem ni nič več nadaljevala. Ni mi hotela reči, da je postala do vsega nezaupljiva, kar sem čutila iz tega njenega nepovedanega stavka in iz njenega pogleda, ki mi je govoril, da mi ne zaupa in da mi ne more povedati vseh svojih misli, ker jih jaz ne bi razumela, kot malo prej nisem razumela njenega pripovedovanja tako, kot bi ona želela.

»Zebe me,« je rekla. »Bi šli domov?«

Pokimala sem in se tudi sama odmaknila od ograje mostu. Vso pot do hotela nisva spregovorili.

»Veš,« je šele pred hotelom spregovorila Vera in se glasno zasmejala, da sem jo po vsem, kar mi je ta večer povedala, začudeno pogledala — »veš, pri našem komiteju smo pred kratkim ustanovili pevski krožek.« Prenehala je in se spet zasmejala. »In pomisli,« je rekla, »pobudnik za ta krožek je bila Mihela. S svojim sijajnim posluhom — samo pomisli — bo pela tretji glas!«

Zasmejala sem se skupaj z Vero, pa ne toliko zaradi Mihelinega petja, kolikor zaradi veselja, da je Vera med potjo pozabila na prejšnje misli in da mi je oprostila, ker je nisem pravilno razumela.

»S cvetjem belim se poslavljam...« sem poskusila zapeti Mihelino melodijo, da bi Veri pokazala, da se z njo vred smejim in veselim tudi jaz.

Vera se je zasmejala, mene pa je postalo sram, ker sem se ponorčevala iz Mihele.

In preden sva vstopili, sem se ozrla po poti, ki se je med belimi, zasneženimi smrekami vijugala navzdol k jezeru, in pogledala, če morda po njej ne stopa Andrej. Tako rada bi bila stekla v čudovito in svetlo, z zvezdami in visokimi gorami obdano noč po sanje.

(Odlomek)